

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาในเชิงวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์การดูแลด้านสุขภาพจิตสำหรับผู้ดูแลของผู้พิการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย โดยใช้กรอบการประเมินผลระบบประกันคุณภาพของ โคนาบีเดียน (Donabedian, 2003) ประกอบด้วย โครงสร้าง กระบวนการ และ ผลลัพธ์ ระยะเวลาดำเนินการวิจัย 2 เดือน ระหว่างเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน 2555

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษานี้ได้ศึกษาในประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยมีการคัดเลือกกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วย

1. กลุ่ม ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา หมายถึง กลุ่มบุคคล ที่มีบทบาท เกี่ยวข้องใน การดูแลด้านสุขภาพจิต สำหรับผู้ดูแล ของ ผู้พิการ ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย จำนวน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหาร และ กลุ่มบุคลากร ทีมสุขภาพ ได้แก่

ก. **กลุ่มผู้บริหาร** ประชากร หมายถึง บุคลากรระดับผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากุมเกาะ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาล และ หัวหน้ากลุ่มงานเวชปฏิบัติครอบครัว รวม 2 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นบุคลากรระดับผู้บริหารและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากุมเกาะ
2. มีประสบการณ์เป็นหัวหน้าฝ่าย / หัวหน้างาน อย่างน้อย 1 ปี
3. มีความยินดีให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา

ข. **กลุ่มบุคลากรทีมสุขภาพ** ประชากร หมายถึง กลุ่มบุคลากรทีมสุขภาพ

ได้แก่ แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่า
กุมเกาะทั้งหมดจำนวน 5 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. เคยมีประสบการณ์ การดูแลด้านสุขภาพจิตสำหรับผู้ดูแลของผู้พิการอย่างน้อย
1 ปี

2. มีความยินดีให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา

2. กลุ่มตัวอย่าง มีทั้งหมด 3 กลุ่มประกอบด้วย กลุ่มผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิต
กลุ่มญาติหรือครอบครัว และ กลุ่มแกนนำชุมชน หรือแกนนำสุขภาพ โดยคัดเลือก กลุ่มตัวอย่าง
แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling)

ก. กลุ่มผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิต ประชากร หมายถึง ผู้ดูแลของผู้
พิการ ที่มีปัญหาสุขภาพจิต จากการประเมินโดย แบบสัมภาษณ์ดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทยฉบับ
สั้น Thai mental Health indicator – 15 (TMHI - 15) ของ อภิชัย มงคล และคณะ (2552) โดยได้
คะแนน 0 -43 คะแนน ซึ่งหมายถึง มีสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไป และผู้ดูแลของผู้พิการที่ได้รับการ
คัดกรองโดยใช้แบบวัดความวิตกกังวล ของสปีลเบอร์เกอร์ (Spielberger,1983) (State-Trait
Anxiety Inventory(STAI form Y)) ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยโดย สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต ชาติรี นนท
ศักดิ์ และจัน เบริ (2535) แบบประเมินความเครียดของกรมสุขภาพจิต (กรมสุขภาพจิต,2553) และ
จากการวินิจฉัยทางการแพทย์ ซึ่งต่อไปจะเรียกกลุ่มผู้ดูแลของผู้พิการที่มีผลการประเมินสุขภาพจิต
ผิดปกติ และได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ว่าเป็นผู้ป่วยซึมเศร้าดังกล่าวว่า ผู้ดูแลของผู้พิการที่มี
ปัญหาสุขภาพจิต และมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย
จำนวน 10 คนเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยมาจากกลุ่มประชากรทั้งหมด 65 คนเป็นกลุ่มที่จะให้ข้อมูลที่
เพียงพอต่อความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหา ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นกลุ่มผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต

2. สามารถสื่อสาร อ่านและเขียนภาษาไทยได้

3. มีความยินดีให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา

ข. กลุ่มญาติหรือครอบครัว ประชากร หมายถึง ญาติและสมาชิกในครอบครัว ที่
อาศัยอยู่ในหลังคาเรือนเดียวกับ ผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต เป็นกลุ่มตัวอย่าง
คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ เฉพาะเจาะจง จำนวน 10 คน โดยมาจากกลุ่มประชากรทั้งหมด 65 คน
เป็นกลุ่มที่จะให้ข้อมูลที่เพียงพอต่อความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือผู้ดูแลด้านสุขภาพจิตสำหรับผู้ดูแลของผู้พิการอย่าง
ต่อเนื่อง

2. สามารถสื่อสาร อ่านและเขียนภาษาไทยได้
3. มีความยินดีให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา

ก. กลุ่มแกนนำชุมชนหรือแกนนำสุขภาพ ประชากร หมายถึง แกนนำชุมชนหรือแกนนำด้านสุขภาพ ที่อยู่ในชุมชนเดียวกับ ผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิต และมีประสบการณ์ในการดูแลผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิต โดยกลุ่มตัวอย่างนี้จะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทด้านการประสานงาน ให้การดูแลช่วยเหลือ และให้ข้อมูล ระหว่างหน่วยงานสาธารณสุขในงานสุขภาพจิตในชุมชนของตนเอง ประกอบด้วย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและแกนนำชุมชน จำนวน 10 คน โดย มีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยมาจากกลุ่มประชากรทั้งหมด 127 คน เป็นกลุ่มที่จะให้ข้อมูลที่เพียงพอต่อความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาซึ่งคุณสมบัติดังนี้

1. สามารถสื่อสาร อ่านและเขียนภาษาไทยได้
2. มีความยินดีให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาจะใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์สถานการณ์ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 2 ส่วน

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1.2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์รายบุคคลและรายกลุ่ม เป็นคำถามปลายเปิดแยกตามวัตถุประสงค์ ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น ดังต่อไปนี้

1.1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ประกอบด้วย

1.1.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล สำหรับผู้บริหารได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์ทำงานในการบริหารโรงพยาบาล

1.1.2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์รายบุคคล เกี่ยวกับ การดูแลด้านสุขภาพจิต สำหรับ ผู้ดูแล ของผู้พิการในชุมชน ตำบลป่ากุ่มเกาะ อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย ของผู้บริหาร เกี่ยวกับ โครงสร้างการบริการ การจัดสรรบุคลากร การจัดสรรงบประมาณเช่น หน่วยงานของท่านมีนโยบาย และแผนการดำเนินงาน เกี่ยวกับการดูแลด้านสุขภาพจิตสำหรับผู้ดูแลของผู้พิการอย่างไร มีการจัดอัตรากำลังในการรองรับการดูแล ผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิต

อย่างไร ท่านได้รับการจัดสรรงบประมาณในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานสุขภาพจิต และการดูแลด้านสุขภาพจิตสำหรับผู้ดูแลของผู้พิการอย่างไร

1.2 แบบสัมภาษณ์บุคลากรทีมสุขภาพ ประกอบด้วย

1.2.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับ บุคลากรทีมสุขภาพ ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ทำงานการคัดกรองด้านสุขภาพจิต และการดูแลด้านสุขภาพจิต

1.2.2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์รายบุคคล เกี่ยวกับ การดูแล ด้านสุขภาพจิตสำหรับผู้ดูแล ของผู้พิการ ในชุมชนตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย ของบุคลากรทีมสุขภาพในการ ดูแล และช่วยเหลือ การคัดกรองและการดูแลรักษา การติดตาม การส่งต่อของบุคลากรทีมสุขภาพ เช่น ท่านมีวิธีสังเกต ประเมินค้นหาสาเหตุ คัดกรอง ผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิตอย่างไร ท่านมีการวินิจฉัยผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิต หรือไม่อย่างไร ท่านให้การช่วยเหลือ หรือใช้เทคนิค วิธีการใด อย่างไรบ้าง ในการดูแลผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิต

1.3 แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิต ประกอบด้วย

1.3.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล สำหรับ กลุ่มผู้ดูแลของผู้พิการที่มี ปัญหาสุขภาพจิต ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว บทบาทในครอบครัว

1.3.2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์รายกลุ่ม เกี่ยวกับการดูแลตนเอง ของ ผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิตในชุมชนตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย เช่นการปฏิบัติตัวด้านการดูแลสุขภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางใจ การจัดการกับปัญหา และการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในชุมชน เช่น เมื่อท่านประสบปัญหาหรือมีปัญหาทางสุขภาพจิต ท่านมีวิธีการจัดการกับปัญหา และดูแลตนเองอย่างไรบ้าง หลังได้รับบริการรักษาจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากุมเกาะ วิธีคิดหรือการปฏิบัติตัวของท่าน เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาสุขภาพจิต ะไรบ้าง

1.4 แบบสัมภาษณ์กลุ่มญาติหรือครอบครัว ประกอบด้วย

1.4.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล สำหรับ กลุ่มญาติหรือครอบครัว ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์กับ ผู้ดูแลผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิต

1.4.2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์รายกลุ่ม เกี่ยวกับการดูแลด้านสุขภาพจิต สำหรับ ผู้ดูแลของผู้พิการ ในชุมชนตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณโคตรโลก จังหวัดสุโขทัย สำหรับญาติ หรือครอบครัว เกี่ยวกับการดูแลและช่วยเหลือ ความผูกพันใกล้ชิด และการยอมรับในครอบครัว เช่น ท่านมีวิธีการช่วยเหลือ ผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิตอย่างไร ท่านมีวิธีการหรือให้กำลังใจผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิตอย่างไร ท่านคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ญาติของท่านมีปัญหาสุขภาพจิต

1.5 แบบสัมภาษณ์กลุ่มแกนนำชุมชนหรือแกนนำสุขภาพ ประกอบด้วย

1.5.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับ กลุ่มแกนนำชุมชนหรือแกนนำสุขภาพ ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา อาชีพ รายได้ บทบาทในชุมชน

1.5.2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์รายกลุ่ม เกี่ยวกับการดูแลด้านสุขภาพจิตสำหรับผู้ดูแล ของผู้พิการในชุมชนตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณโคตรโลก จังหวัดสุโขทัย สำหรับแกนนำชุมชนหรือแกนนำสุขภาพ ในการดูแลและช่วยเหลือ เช่น ความเข้าใจและ การยอมรับ แรงสนับสนุนทางสังคม การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในชุมชน เช่น ท่านมีวิธีการช่วยเหลือเบื้องต้น และให้กำลังใจผู้ดูแล ของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิตในชุมชน อย่างไรบ้าง หากท่านพบว่ามีผู้ดูแล ของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิตกำลังต้องการความช่วยเหลือ ท่านจะมีวิธีการ ประสานงานให้การช่วยเหลือกับใคร อย่างไรบ้าง ปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวกับการดูแล ช่วยเหลือ ผู้มีปัญหาสุขภาพจิตในชุมชนของท่านมีอะไรบ้าง และท่านต้องการความช่วยเหลืออย่างไรบ้าง

2. แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมกรรมการดูแลของบุคลากรทีมสุขภาพ โดยการสังเกตขณะปฏิบัติงานในการดูแลด้านสุขภาพจิต สำหรับ ผู้ดูแล ของผู้พิการใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณโคตรโลก จังหวัดสุโขทัย สำหรับกลุ่มบุคลากรทีมสุขภาพในการดูแลช่วยเหลือ ชักประวัติอาการ การคัดกรอง การบันทึกผลการคัดกรอง การวินิจฉัย การบำบัดรักษาฟื้นฟูสภาพ การป้องกัน การให้ความรู้ การให้ข้อมูล การส่งต่อหรือมีการติดตามอย่างไร การบันทึกเวชระเบียน ซึ่งเป็นแบบสังเกตที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น

3. แบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร ผลการดำเนินการคัดกรองกลุ่มเสี่ยง แบบบันทึกการส่งต่อ แบบบันทึกการวินิจฉัย และการรักษา และแบบบันทึกการเยี่ยมบ้านซึ่งเป็นแบบ บันทึกที่โรงพยาบาลสุวรรณโคตรโลกซึ่งเป็นโรงพยาบาลแม่ข่าย สนับสนุนให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่งใช้

4. แบบสัมภาษณ์ความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปหลังเข้าร่วมกิจกรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากุมเกาะ ตัวอย่างคำถามเช่น ท่านมีความรู้ด้านการดูแลสุขภาพจิตเปลี่ยนไปหลังจากได้รับความรู้ และทักษะจากบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพจิตอย่างไรบ้าง

5. แบบประเมินความพึงพอใจ ในการรับบริการ ของผู้ดูแลของผู้พิการและญาติ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการรับรู้ ด้านการดูแล (Perception of Care: POC) ของ ไอเซน (Eisen, 1995) ฉบับแปลเป็นภาษาไทยและดัดแปลงโดย ต๊ะปิ่นตาและคณะ (Thapinta et al., 2001)

เครื่องมือรวบรวมข้อมูลด้านผลลัพธ์การดูแลด้านสุขภาพจิตสำหรับผู้ดูแลของผู้พิการ ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปหลังเข้าร่วมกิจกรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากุมเกาะเกี่ยวกับการดูแลด้านสุขภาพจิตสำหรับผู้ดูแลของผู้พิการ ญาติหรือครอบครัว และแกนนำชุมชนหรือแกนนำสุขภาพ

2. แบบสอบถามการรับรู้การดูแล (Perception of Care: POC) ของ ไอเซน (Eisen, 1995) ฉบับแปลเป็นภาษาไทยและดัดแปลงโดย ต๊ะปิ่นตาและคณะ (Thapinta et al., 2001) ซึ่งใช้ประเมินความพึงพอใจของผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิต ญาติหรือครอบครัว ประกอบไปด้วย คำถาม 18 ข้อ โดยจะมีรายละเอียดที่ใช้ประเมินถึงการรับรู้ต่อการดูแล จากทีมสุขภาพในด้านต่าง ๆ เช่นการรับรู้ต่อด้านโปรแกรมหรือกิจกรรม, การได้รับคำอธิบายต่อภาวะเจ็บป่วยต่าง ๆ , ด้านข้อมูลที่ได้รับ , ความเข้าใจ การให้เกียรติ การดูแลก่อนการจำหน่าย เป็นต้น คำตอบจะมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้

ดีมากที่สุด	หมายถึง การให้การดูแลตามข้อความในประโยคนั้นดีมากที่สุด
ดีมาก	หมายถึง การให้การดูแลตามข้อความในประโยคนั้นดีมาก
ดี	หมายถึง การให้การดูแลตามข้อความในประโยคนั้นดี
พอใช้	หมายถึง การให้การดูแลตามข้อความในประโยคนั้นพอใช้
ไม่ค่อยดี	หมายถึง การให้การดูแลตามข้อความในประโยคนั้นไม่ค่อยดี

โดยกำหนดค่าคะแนนของแต่ละระดับดังต่อไปนี้

ดีมากที่สุด	ให้	4	คะแนน
ดีมาก	ให้	3	คะแนน
ดี	ให้	2	คะแนน
พอใช้	ให้	1	คะแนน
ไม่ค่อยดี	ให้	0	คะแนน

แปลค่าคะแนน การรับรู้การดูแล ดังต่อไปนี้

0.00 – 0.99	หมายถึง ผู้ป่วยรับรู้ว่าการดูแลอยู่ในระดับไม่ค่อยดี
1.00 – 1.99	หมายถึง ผู้ป่วยรับรู้ว่าการดูแลอยู่ในระดับพอใช้
2.00 – 2.99	หมายถึง ผู้ป่วยรับรู้ว่าการดูแลอยู่ในระดับดี
3.00 – 3.99	หมายถึง ผู้ป่วยรับรู้ว่าการดูแลอยู่ในระดับดีมาก
4.00	หมายถึง ผู้ป่วยรับรู้ว่าการดูแลอยู่ในระดับดีมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity)

1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์รายบุคคลในผู้บริหาร และบุคลากรทีมสุขภาพและสัมภาษณ์กลุ่ม ในกลุ่มผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิต กลุ่มญาติหรือครอบครัว และกลุ่มแกนนำชุมชนหรือแกนนำสุขภาพ โดยผู้ศึกษานำไปเสนอให้กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัยเชิงคุณภาพ 1 ท่าน อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช 1 ท่าน เพื่อดูความเหมาะสมของแนวคำถามและภาษาที่ใช้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการดูแลของบุคลากรทีมสุขภาพ ผู้ศึกษานำแนวทางการสังเกตไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัยเชิงคุณภาพ 1 ท่าน อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช 1 ท่าน เพื่อดูความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนนำไปใช้จริง

3. แบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร เพื่อนำมารวบรวมเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการบริการการดูแลผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิต เช่น แบบบันทึก ผลการดำเนินการคัดกรองกลุ่มเสี่ยง แบบบันทึกการส่งต่อ แบบบันทึกการวินิจฉัย และการรักษา และแบบบันทึกการเยี่ยมบ้านซึ่งเป็นแบบ บันทึกที่โรงพยาบาลสวรรค์โลกซึ่งเป็นโรงพยาบาลแม่ข่าย สนับสนุนให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่งใช้ ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข เนื่องจากเป็นเอกสารที่ใช้ทั่วประเทศ และเป็นข้อมูลที่ได้จากการบันทึกข้อเท็จจริงของผู้รับบริการ จึงขออนุญาตไม่ทดสอบเครื่องมือ

4. แบบสัมภาษณ์ความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปหลังเข้าร่วมกิจกรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากุมเกาะ ผู้ศึกษานำไปเสนอให้กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัยเชิงคุณภาพ 1 ท่าน อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช 1 ท่าน เพื่อดูความเหมาะสมของแนวคำถามและภาษาที่ใช้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

5. แบบประเมินความพึงพอใจในการรับบริการ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการรับรู้ด้านการดูแล(Perception of Care: POC) ของไอเซน (Eisen,1995) ฉบับแปลเป็นภาษาไทยและดัดแปลงโดย ตะปินตาและคณะ (Thapinta et al., 2001) เนื่องจากเป็นเครื่องมือฉบับเดิมทั้งหมดไม่ได้มีการแก้ไข หรือดัดแปลงซึ่งค่าความตรงตามเนื้อหา ของเครื่องมือต้นฉบับ เท่ากับ 0.93 และแบบประเมินดังกล่าว ใช้อย่างแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับจึงไม่ได้ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาซ้ำอีกครั้ง

การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์รายบุคคลในกลุ่มผู้บริหาร และบุคลากรทีมสุขภาพและสัมภาษณ์กลุ่ม ในกลุ่มผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิต กลุ่มญาติหรือครอบครัว และกลุ่มแกนนำชุมชนหรือแกนนำสุขภาพ ผู้ศึกษานำไปทดลองใช้ในกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านไผ่ตะล่อม ตำบลคลองยาง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1 ราย เพื่อดูความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของภาษาที่ใช้จริง

2. แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมดูแลของบุคลากรทีมสุขภาพ ผู้ศึกษานำไปทดลองใช้ในกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านไผ่ตะล่อม ตำบลคลองยาง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1 ราย เพื่อดูความเหมาะสมของภาษาความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง โดย การสังเกตพฤติกรรมดูแลของบุคลากรทีมสุขภาพ ต่อผู้ดูแลของผู้พิการที่มารับบริการ โดยมีผู้สังเกตร่วมกับผู้ศึกษา เพื่อความสอดคล้องของผลการสังเกต

3. แบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร เพื่อนำมารวบรวมเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการบริการการดูแลผู้ดูแลของผู้พิการที่มีปัญหาสุขภาพจิต เช่น แบบบันทึก ผลการดำเนินการคัดกรองกลุ่มเสี่ยง แบบบันทึกการส่งต่อ แบบบันทึกการวินิจฉัย และการรักษา และแบบบันทึกการเยี่ยมบ้านซึ่งเป็นแบบบันทึกที่โรงพยาบาลสวรรคโลกซึ่งเป็นโรงพยาบาลแม่ข่าย สนับสนุนให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่งใช้ ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข เนื่องจากเป็นเอกสารที่ใช้ทั่ว

ประเทศ และเป็นข้อมูลที่ได้จากการบันทึกข้อเท็จจริงของผู้รับบริการ จึงขออนุญาตไม่นำไปทดสอบ ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

4. **แบบสัมภาษณ์ความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปหลังเข้าร่วมกิจกรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากุมเกาะ** ผู้ศึกษานำไปทดลองใช้ในกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านไผ่ตะล่อม ตำบลคลองยาง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1 ราย เพื่อดูความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของภาษาที่ใช้จริง

5. **แบบประเมินความพึงพอใจในการรับบริการ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการรับรู้ด้าน การดูแล (Perception of Care: POC) ของไอเซน (Eisen, 1995) ฉบับแปลเป็นภาษาไทยและดัดแปลงโดย ตะปินตาและคณะ (Thapinta et al., 2001) ผู้ศึกษานำแบบสอบถาม ไปตรวจสอบความ เชื่อมั่นโดยการนำไปทดลองใช้ในกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ในโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพบ้านไผ่ตะล่อม ตำบลคลองยาง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย จำนวน 10 ราย แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค ได้ค่า ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 โดยค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ 0.80 ขึ้นไป (Polit and Hungler, 2001)**

โดยการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาสถานการณ์ ผู้ศึกษาได้เรียนวิชา การวิเคราะห์สถานการณ์ จำนวน 1 หน่วยกิต จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้นำโครงการวิจัยเสนอผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากนั้นผู้ศึกษาขออนุญาตต้นสังกัดของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้รับการอนุญาตให้ทำการศึกษา ผู้ศึกษาเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และวิธีการเก็บข้อมูล ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาให้กลุ่มตัวอย่างทราบ และสอบถามความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมการศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างได้ลงลายมือชื่อยินยอมเข้าร่วมการวิจัย กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์จะตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างสามารถยกเลิกการให้ข้อมูลในระหว่างการศึกษาได้ ถ้าไม่สะดวกหรือไม่เต็มใจ โดยไม่เกิดผลเสียใดๆต่อประชากรกลุ่มตัวอย่างและการบำบัดรักษา นอกจากนี้ข้อมูลทุกอย่างถูกรักษาไว้เป็นความลับ โดยจะไม่มีเปิดเผยอันจะทำให้เกิดผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา และข้อมูลที่ได้จะนำเสนอในภาพรวมและนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยจึงดำเนินการรวบรวมข้อมูลต่อไปและนำเสนอผลการศึกษาในภาพรวม เอกสารและเทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ถูกทำลายทิ้งเมื่อสิ้นสุดการศึกษา

สถานที่เก็บข้อมูล

พื้นที่ หมู่ 1 – หมู่ 10 ตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณโคตร จังหวัดสุโขทัย

ขั้นตอน และวิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบบันทึก การสัมภาษณ์ และการสังเกต โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

การรวบรวมข้อมูลกลุ่มผู้บริหาร และบุคลากรสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณโคตร จังหวัดสุโขทัย

1. ผู้ศึกษาทำหนังสือผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณโคตร จังหวัดสุโขทัย เพื่อขออนุญาตดำเนินการศึกษา
2. ผู้ศึกษาได้เข้าพบผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณโคตร จังหวัดสุโขทัย เพื่อขออนุญาตดำเนินการศึกษา โดยชี้แจง วัตถุประสงค์ของการศึกษา และขออนุญาตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณโคตร จังหวัดสุโขทัย
3. เมื่อได้รับหนังสืออนุมัติจาก ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณโคตร จังหวัดสุโขทัย ผู้ศึกษาได้ชี้แจงแก่บุคลากรที่มสุขภาพที่ เกี่ยวข้อง ถึง วัตถุประสงค์ ของการศึกษาและขออนุญาตรวบรวมข้อมูล
4. ผู้ศึกษาได้จัดเตรียมแบบสอบถาม แนวคำถามในการสัมภาษณ์ การสังเกต อุปกรณ์บันทึกเสียง และจดบันทึก เตรียมสถานที่เก็บข้อมูล
5. ผู้ศึกษาได้ติดต่อประสานงาน และแนะนำตนเองกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจง วัตถุประสงค์ ของการศึกษา ขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการเก็บข้อมูล
6. ผู้ศึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามกำหนดการ โดยแจ้งรายละเอียดของ แบบสอบถาม รวมทั้งวิธีการรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม แนวคำถามในการสัมภาษณ์ รายบุคคล รายกลุ่ม แบบบันทึกการสังเกต และจากการจดบันทึกพร้อมอัดเทป โดยขออนุญาตจากผู้เข้าร่วมศึกษาทางวาจาอีกครั้ง

7. ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบแบบสอบถาม แต่ละฉบับที่ได้ ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์และ ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมด และผู้ศึกษาถอดเทปการสัมภาษณ์ เพื่อรักษาความหมายของคำพูดทุกอย่าง และบันทึกการสนทนา

8. ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ตอบแบบสอบถาม บันทึกการสังเกต นำมาทำการตรวจสอบดูความสมบูรณ์ ความครบถ้วนอีกครั้ง หากไม่ครบ มีการปรับปรุงให้สมบูรณ์ โดยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ให้สมบูรณ์ และจัดแยกเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

9. ผู้ศึกษานำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ วิเคราะห์เนื้อหา และจัดแยกประเด็นข้อมูลเป็นหมวดหมู่

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิเคราะห์สถานการณ์

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้จาก แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลจากแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์รายบุคคลและ รายกลุ่มของกลุ่มบุคลากรกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มบุคลากรทีมสุขภาพ ในการดูแลด้านสุขภาพจิต สำหรับผู้ดูแล ของผู้พิการ กลุ่มญาติ หรือครอบครัว และกลุ่มแกนนำชุมชนหรือแกนนำสุขภาพ โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดประเด็นเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ และนำมาจัดทำเป็นผังสถานการณ์

ส่วนที่ 3 ข้อมูลจากแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการดูแลของบุคลากรทีมสุขภาพ ในการดูแล ด้านสุขภาพจิต สำหรับผู้ดูแล ของผู้พิการ นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดประเด็นเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ และจัดทำเป็นผังสถานการณ์

ส่วนที่ 4 ข้อมูลจากแบบสอบถามการรับรู้การได้รับการดูแล (POC) นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดย การนำมาแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาเขียนเป็นผังสถานการณ์